P9_TA(2020)0006

Susitarimo dėl išstojimo iš ES nuostatų dėl piliečių teisių įgyvendinimas ir stebėsena

2020 m. sausio 15 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Susitarimo dėl išstojimo iš ES nuostatų dėl piliečių teisių įgyvendinimo ir stebėsenos (2020/2505(RSP))

(2021/C 270/02)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (toliau – ES sutartis) ir į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV),

— atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 7 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija), paskelbtą Strasbūre 2007 m. gruodžio 12 d. ir kartu su Lisabonos sutartimi įsigaliojusią 2009 m. gruodžio mėn.,

— atsižvelgdamas į savo 2017 m. balandžio 5 d. rezoliuciją dėl derybų su Jungtine Karalyste gavus jos pranešimą dėl ketinimo išstoti iš Europos Sąjungos ([1]), 2017 m. spalio 3 d. rezoliuciją dėl derybų su Jungtine Karalyste padėties ([2]), 2017 m. gruodžio 13 d. rezoliuciją dėl derybų su Jungtine Karalyste padėties ([3]), 2018 m. kovo 14 d. rezoliuciją dėl pagrindinių būsimų ES ir Jungtinės Karalystės santykių principų ([4]) ir į 2019 m. rugsėjo 18 d. rezoliuciją dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos dabartinės padėties ([5]),

— atsižvelgdamas į 2017 m. balandžio 29 d. Europos Vadovų Tarybos (50 str.) gaires, parengtas po Jungtinės Karalystės pranešimo pagal ES sutarties 50 straipsnį, ir į 2017 m. gegužės 22 d. Tarybos sprendimo priedą, kuriame pateikti susitarimo su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste, kuriame nustatoma jos išstojimo iš Europos Sąjungos tvarka, derybiniai nurodymai,

— atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 15 d. Europos Vadovų Tarybos (50 str.) gaires ir į 2018 m. sausio 29 d. Tarybos sprendimo priedą, papildantį 2017 m. gegužės 22 d. Tarybos sprendimą, kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste dėl susitarimo, kuriame nustatoma jos išstojimo iš Europos Sąjungos tvarka,

— atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 8 d. bendrą Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės derybininkų ataskaitą dėl pažangos pirmuoju derybų etapu pagal ES sutarties 50 straipsnį dėl Jungtinės Karalystės tvarkingo išstojimo iš Europos Sąjungos,

— atsižvelgdamas į susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos projektą, kuriam 2018 m. lapkričio 25 d. pritarė Europos Vadovų Taryba, ir į tos pačios dienos Europos Vadovų Tarybos susitikimo protokolą įtrauktus pareiškimus,

— atsižvelgdamas į susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos projektą, kuriam 2019 m. spalio 17 d. pritarė Europos Vadovų Taryba (toliau – Susitarimas dėl išstojimo) ([6]),

— atsižvelgdamas į Susitarimo dėl išstojimo projektą, kuris JK parlamentui pateiktas 2019 m. gruodžio 19 d.,

— atsižvelgdamas į Politinę deklaraciją, kuria nustatomi Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės būsimų santykių pagrindiniai principai ([7]),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,

---

([1]) OL C 298, 2018 8 23, p. 24.
([2]) OL C 346, 2018 9 27, p. 2.
([3]) OL C 369, 2018 10 11, p. 32.
([4]) OL C 162, 2019 5 10, p. 40.
([5]) Priimti tekstai, P9_TA(2019)0016.
([6]) OL C 384 I, 2019 11 12, p. 1.
([7]) OL C 384 I, 2019 11 12, p. 178.

2020 m. sausio 15 d., trečiadienis

A. kadangi Europos Parlamentas atstovauja visos Europos Sąjungos (ES) piliečiams ir tiek prieš Jungtinei Karalystei (JK) išstojant iš ES, tiek po išstojimo veiks siekdamas apginti ES piliečių interesus;

B. kadangi šiuo metu apie 3,2 mln. kitų 27 ES valstybių narių piliečių gyvena Jungtinėje Karalystėje ir 1,2 mln. Jungtinės Karalystės piliečių (toliau – JK piliečiai) gyvena 27 ES valstybėse narėse; kadangi šie piliečiai kitoje valstybėje narėje apsigyveno remdamiesi teisėmis, kurios jiems suteikiamos pagal ES teisę, su sąlyga, kad jie ir toliau galės naudotis šiomis teisėmis visą savo gyvenimą;

C. kadangi, be to, Šiaurės Airijoje yra 1,8 mln. piliečių, kurie pagal Didžiojo penktadienio susitarimą turi teisę gauti Airijos pilietybę, taigi, turi teisę į ES pilietybę ir į ES pilietybės teises, suteikiamas jų gyvenamojoje vietoje;

D. kadangi ES ir JK antroje Susitarimo dėl išstojimo dalyje susitarė laikytis visapusiško ir abipusio principo ginti JK gyvenančių 27 ES valstybių narių piliečių ir 27 ES valstybėse narėse gyvenančių JK piliečių teises;

E. kadangi JK tikisi, jog bus taikomos Susitarimo dėl išstojimo nuostatos dėl teisę gyventi šalyje patvirtinančių dokumentų išdavimo per Nuolatinio gyventojo statuso suteikimo ES piliečiams programą;

F. kadangi daugelis iš 27 ES valstybių narių dar turi pateikti pasiūlymus dėl teisės aktų dėl Susitarimo dėl išstojimo 18 straipsnio dėl teisę gyventi šalyje patvirtinančių dokumentų išdavimo įgyvendinimo;

G. kadangi, baigiantis pereinamajam laikotarpiui, numatytam Susitarime dėl išstojimo, JK piliečiai nebegalės naudotis teisėmis, kuriomis jie naudojasi pagal SESV 20 straipsnį, visų pirma teise į laisvą judėjimą, nebent ES ir JK kitaip susitartų dėl tarpusavio būsimų santykių;

H. kadangi pagal Susitarimo dėl išstojimo 132 straipsnį pereinamąjį laikotarpį iki 2020 m. liepos 1 d. galima pratęsti bendru Jungtinio komiteto sprendimu;

Susitarimo dėl išstojimo antra dalis

1. mano, kad Susitarimo dėl išstojimo antra dalis yra teisinga ir suderinta;

2. pažymi, jog Susitarimo dėl išstojimo antroje dalyje nustatyta, kad:

— visi 27 ES valstybių narių piliečiai, teisėtai gyvenantys JK, ir JK piliečiai, teisėtai gyvenantys 27 ES valstybėse narėse, taip pat jų atitinkami šeimos nariai išstojimo iš Europos Sąjungos metu naudojasi visomis teisėmis, išdėstytomis Susitarimo dėl išstojimo, kaip nustatyta ES teisėje ir išaiškinta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktikoje;

— kad piliečių artimiausi šeimos nariai ir ilgalaikius santykius su jais palaikantys asmenys, šiuo metu gyvenantys ne priimančiojoje valstybėje, bus apsaugoti pagal Susitarimą dėl išstojimo, ir kad tokie nuostata galios ir ne priimančiojoje valstybėje šiems piliečiams gimsiantiems vaikams;

— kad bus išlaikytos visos socialinio draudimo teisės pagal ES teisę, įskaitant ir visų išmokų, kurias galima perkelti, perkėlimą;

— kad piliečių teisėms ir toliau bus užtikrinamos visą jų gyvenimą;

— Susitarimo dėl išstojimo antros dalies įgyvendinimo administracinės procedūros bus skaidrios, sklandžios ir racionalios ir kad visos formos bus trumpos, paprastos ir patogios naudoti;

— kad Susitarimo dėl išstojimo nuostatos dėl piliečių teisės bus perkeltos į JK teisę ir kad tos teisės turės tiesioginį poveikį;

Piliečių teisės pereinamuoju laikotarpiu

3. pažymi, kad pereinamuoju laikotarpiu, kuris baigsis 2020 m. gruodžio 31 d., vadovaujantis Susitarimo dėl išstojimo 131 straipsniu, Komisija turės stebėti, kaip įgyvendinama Susitarimo dėl išstojimo antra dalis, be kita ko, nuostatos dėl paraiškų sistemų, nustatytų šio susitarimo 19 straipsnyje, tiek JK, tiek 27 ES valstybėse narėse;

4. pažymi, kad pereinamuoju laikotarpiu 27 ES valstybių narių piliečiai Jungtinėje Karalystėje ir toliau naudosis laisvo judėjimo teisėmis, kaip nustatyta SESV 20 straipsnyje ir atitinkamuose ES teisės aktuose, tokiomis teisėmis 27 ES valstybėse narėse taip pat naudosis JK piliečiai;

5. primena, kad pereinamuoju laikotarpiu Komisija yra atsakinga už laisvo judėjimo teisių paisymo JK ir 27 ES valstybėse narėse užtikrinimą, ir prašo Komisijos skirti pakankamai išteklių ištirti visus šių teisių nepaisymo atvejus ir imtis veiksmų jiems ištaisyti, visų pirma tuomet, kai diskriminuojami 27 ES valstybių narių ar JK piliečiai;

6. atkreipia dėmesį į tai, kad pereinamasis laikotarpis yra trumpesnis, nei tikėtasi; todėl ragina ES ir JK Susitarimo dėl išstojimo antrosios dalies nuostatoms dėl piliečių ir jų teisių teikti pirmenybę;

Susitarimo dėl išstojimo antrosios dalies įgyvendinimas

7. pabrėžia, kad sprendimas dėl pritarimo Susitarimui dėl išstojimo bus priimtas vadovaujantis įgyta patirtimi ir duotais patikinimais esminių Susitarimo dėl išstojimo nuostatų įgyvendinimo klausimais, visų pirma dėl Jungtinės Karalystės Nuolatinio gyventojo statuso suteikimo ES piliečiams programos;

8. pažymi, kad didelei pareiškėjų daliai, teikiančių paraiškas Nuolatinio gyventojo statuso suteikimo ES piliečiams programai, bus suteiktas tik preliminarus nuolatinio gyventojo statusas; primena, kad to galima išvengti, jei JK pasirinktų deklaruojamojo pobūdžio administracinę procedūrą, kaip leidžiama Susitarimo dėl išstojimo 18 straipsnio 4 dalyje; todėl primygtinai ragina JK persvarstyti savo požiūrį, taip pat primygtinai ragina 27 ES valstybes nares irgi pasirinkti taikyti deklaruojamojo pobūdžio procedūrą, kaip numatyta pagal 18 straipsnio 4 dalį;

9. yra itin susirūpinęs pastaraisiais prieštaringais pranešimais apie 27 ES valstybių narių piliečius JK, kurie iki termino 2021 m. birželio 30 d. nepateiks paraiškos Nuolatinio gyventojo statuso suteikimo ES piliečiams programai; pažymi, kad šie pranešimai atitinkamiems piliečiams sukėlė nenaudingą netikrumą ir nerimą; primygtinai ragina JK vyriausybę aiškiai nurodyti, kaip ji taikys Susitarimo dėl išstojimo 18 straipsnio 1 dalies d punkto antrą pastraipą, visų pirma, ką ji laiko „pagrįstomis priežastimis, dėl kurių nesilaikyta termino“;

10. pabrėžia, kad JK gyvenantiems 27 ES valstybių narių piliečiams būtų daugiau aiškumo ir daugiau užtikrintumo, jei jiems būtų išduotas fizinis dokumentas, įrodantis jų teisę gyventi JK pasibaigus pereinamajam laikotarpiui; pakartoja, kad tokio fizinio įrodymo nebuvimas dar labiau didins 27 ES valstybių narių piliečių diskriminacijos tarp būsimų darbdavių ar nuomotojų riziką, nes jie galbūt pageidaus išvengti papildomos administracinės internetinio patikrinimo naštos ar klaidingai baiminsis, jog patys gali atsidurti neteisėtoje padėtyje;

11. yra ir toliau susirūpinęs dėl nedidelio Nuolatinio gyventojo statuso suteikimo ES piliečiams programos asmens tapatybės dokumentų skenavimo vietų skaičiaus, nedidelės geografinės visoje JK teikiamos pagalbos aprėpties ir pagalbos vyresnio amžiaus ir pažeidžiamiems piliečiams lygio, kuriems gali būti sudėtinga naudotis skaitmeninėmis taikomosiomis programomis;

12. yra susirūpinęs dėl siūlomos steigti JK nepriklausomos institucijos, kuri numatyta pagal Susitarimo dėl išstojimo 159 straipsnį; tikisi, jog JK užtikrins, kad ši institucija bus tikrai nepriklausoma; primena, kad ši institucija turėtų gebėti veikti nuo pat pirmos jos veikimo dienos iki pereinamojo laikotarpio pabaigos;

13. tikisi aiškumo iš JK vyriausybės JK Nuolatinio gyventojo statuso suteikimo ES piliečiams programos taikomumo 27 ES valstybių narių piliečių, gyvenančių Šiaurės Airijoje ir nesiekiančių JK pilietybės klausimu, kaip nustatyta Didžiojo penktadienio susitarime;

14. pakartoja, jos yra pasiryžęs atidžiai stebėti, kaip 27 ES valstybės narės įgyvendina Susitarimo dėl išstojimo antrąją dalį, visų pirma 18 straipsnio 1 ir 4 dalis dėl JK piliečių teisių gyventi ES valstybių narių teritorijoje;

15. ragina 27 valstybes nares priimti priemones, kuriomis užtikrinamas teisinis tikrumas 27 ES valstybėse narėse gyvenantiems JK piliečiams; primena savo poziciją, kad 27 ES valstybės narės turėtų siekti laikytis nuoseklaus ir geranoriško požiūrio saugant 27 ES valstybėse narėse gyvenančių JK piliečių teises;

16. ragina JK ir 27 ES valstybes nares labiau stengtis didinti informuotumą tarp piliečių apie JK išstojimo ir ES poveikį ir pradėti arba išplėsti tikslines informacines kampanijos, per kurias visi piliečiai, kuriems taikomas Susitarimas dėl išstojimo, būtų informuojami apie jų teises ir bet kokius galimus jų statuso pokyčius;

Piliečių teisės būsimuose ES ir JK santykiuose

17. palankiai vertina politinėje deklaracijoje duotą pažadą nustatyti būsimų ES ir JK santykių sistemą ir tai, kad „tai turėtų būti santykiai, kurie atitiks Sąjungos ir Jungtinės Karalystės piliečių interesus – dabar ir ateityje“;

18. šiuo atveju apgailestauja, jog JK paskelbė, kad nebebus taikomas laisvo asmenų tarp Sąjungos ir JK piliečių judėjimo principas; mano, kad bet koks susitarimas dėl būsimų santykių tarp ES ir JK turėtų apimti plataus užmojo nuostatas dėl asmenų judėjimo; pakartoja, kad tos teisės turėtų atitikti būsimo bendradarbiavimo kitose srityse mastą; primena, kad laisvo judėjimo teisės taip pat tiesiogiai susijusios su trimis kitomis laisvėmis, būdingomis vidaus rinkai, ir itin svarbios paslaugoms ir profesinei kvalifikacijai;

19. primygtinai ragina užtikrinti, jog JK piliečiams, kuriems taikomas Susitarimas dėl išstojimo, būtų garantuojamos būsimos laisvo judėjimo teisės visoje ES, taip pat jos būtų garantuojamos visą gyvenimą tiems piliečiams, kuriems taikomas Susitarimas dėl išstojimo ir kurie grįžta į JK ar į ES; ragina 27 ES valstybes nares užtikrinti, kad visiems piliečiams, kuriems taikomas Susitarimas dėl išstojimo, būtų suteikiamos balsavimo teisės tos šalies, kurioje jie gyvena, vietos rinkimuose;

20. primena, kad daugelis JK piliečių, tiek gyvenančių JK, tiek 27 ES valstybėse narėse, išreiškė griežtą nepritarimą tam, jog praras teises, kuriomis šiuo metu naudojasi pagal SESV 20 straipsnį; siūlo ES 27 išnagrinėti, kaip būtų galima sušvelninti šią padėtį atsižvelgiant į ES pirminėje teisėje nustatytus apribojimus ir kartu visapusiškai laikantis abipusiškumo, lygybės, vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principų;

21. primena, kad 164 straipsnyje nurodytas Jungtinis komitetas yra atsakingas už Susitarimo dėl išstojimo įgyvendinimą ir taikymą;

22. mano, kad bendra Europos Parlamento ir JK parlamento vykdoma Susitarimo dėl išstojimo įgyvendinimo ir taikymo kontrolė atneš naudos, ir džiaugtųsi, jei būtų sukurtos bendros tam skirtos struktūros;

o

o o

23. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Komisijai, valstybių narių parlamentams ir Jungtinės Karalystės vyriausybei.